

## NUTISEADE KUI LEITUD VÕLUKEPP? VANEMATE VAADE VÄIKELASTE L1-ST ERINEVA KEELE OMANDAMISELE YOUTUBE'I ABIL

Merje Miliste, Natalja Zagura

**Ülevaade.** Artiklis keskendume tehnoloogia arengule kui mõjutegurile, mis kujundab keelekeskkonda ning toetab mitme keele arengut väikelapse- ja koolieelses eas. Uurimuse ajendiks on juhtum, kus telerit mittevaatavast eestikeelsest perest pärit kaks last hakkasid end mängusituatsioonides väljendama inglise keeles, olles sellega varem kokku puutunud vaid YouTube'i vahendusel meelelahutuse eesmärgil.

YouTube'i kui digitaalse õpiruumi fenomeni paremaks mõistmiseks viisime lapsevanematega läbi poolstruktureeritud standardiseerimata paariintervjuud, et uurida, kuidas on võimalik kodus enne kooliiga toetada L1-st erineva keele omandamist nutiseadmete ja YouTube'i abil. Intervjuude analüüsimisel kasutasime kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodit. Uurimistulemusena selgus, et vanemate rollid on dünaamilised ning need muutuvad lapse kognitiivse, sotsiaalse ja keelelise arengu käigus koosvaatamisest mentorluseni.

**Võtmesõnad:** varajane võõrkeeleeõpe, keele omandamine, nutivahendid, YouTube, inglise keel

### 1. Sissejuhatus

Eesti ühiskond väärtustab nii eesti kui ka teiste keelte oskust (HTM 2020: 7). Keeleõpe on elukestev protsess ning inimesed võivad igas eas alustada mõne uue keele lisamisega oma keelelise pagasisse. Siiski on nooremate eelis vanemate ees (ingl *young-over-old advantage*, Au jt 2015: 327) neurobioloogiliselt põhjendatud (Smalle, Möttonen 2023) ning keele teatud aspektide omandamist, nagu fonoloogia ja grammatika, on teaduskirjanduses kirjeldatud nn tundlike perioodidena (Johnson, Newport 1989, Werker, Hensch 2014, Dehaene-Lamberts, Spelke 2015, Hartshorne jt 2018). Võõrkeelte omandamise võime väheneb vanusega järsult (Dehaene 2022: 129–134). Seepärast soovitab Goethe Instituut lapsekeskset ja

mängulist varajast võõrkeeleõpet, mille käigus areneb nii suhtluspädevus kui ka keeletunnetus. Varajast võõrkeeleõpet nähakse kui õigust arendada vabalt oma isiksust. (Widlok jt 2010: 6, 13, 15) Eestis 5–7-aastaste koolieelikute seas läbi viidud uuring kinnitab, et enamikule lastest meeldivad varase inglise keele õpitegevused (Freimann 2014: 15).

Kui üldjuhul mõistetakse *võõrkeele* all keelt, mida ei omandata sellesama keele keskkonnas, siis Argus jt (2021: 21) toovad välja võõrkeele mõiste hägustumise: “.. tänapäeval on keelekeskkondade eristamine keeruline, sest ka interneti vahendusel saab olla mõne keele keskkonnas ja alati ei peagi õppimine toimuma ainult füüsilises keskkonnas.“ Mõiste hägustumisele aitavad kaasa teisedki aspektid. Briti Nõukogu inglise keele nõuniku John Knaggi sõnul on inglise keel väljunud võõrkeele staatusest kui “globaliseeruva maailma *lingua franca*“, mille oskust tuleks arendada võimalikult varases eas (Tender 2015). Siinses artiklis käsitleme inglise keelt siiski võõrkeelena, sest riiklikes õppekavades on sellel just see staatus (kas A- või B-võõrkeel). Kasutame ka mõistet *L1-st erinev keel*, sest mitmed meie tähelepanekud kehtivad nii teise keele kui ka võõrkeele puhul.

Võõrkeelte õppe algus Eesti formaalhariduses on aastatega liikunud üha varasemasse ikka, ent esimese võõrkeele õppimist alustatakse reeglina alles üldhariduskoolis. Erandiks on 2024. aastani mitte-eesti lasteaias õppivad mitte-eesti kodukeelega lapsed, õppides eesti keelt teise keelena alates 3. eluaastast (KELA RÕK 2023, § 9 lg 2). Eesti emakeelega laste suhtluspädevuse arendamist teistes keeltes kehtiv koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava ette ei näe. Seda võimaldab varajast keeleõpet lapse arengus oluliseks pidavate vanemate jaoks tasuline huviharidus, mis pakub lapsekeskselt võõrkeeleõpet, sh lasteaias ruumides. Näiteks 2022/2023. õppeaastal sai saksa keelt õppida varajase võõrkeeleõppe metoodika (vt Widlok jt 2008) alusel 17 lasteaias.<sup>1</sup> Prantsuse keelt meile teadaolevalt lasteaeades ringitunnina ei pakuta, seda on 3–6-aastastel võimalik õppida Tallinnas Prantsuse Instituudis keelekümbluse põhimõttel.<sup>2</sup> Inglise keele varajases võõrkeeleõppes kasutavad Helen Doron English ja 60 lasteaias tegutsev Fredy inglise keele ringotsesel meetodil põhinevaid keeleõppetegevusi.<sup>3</sup>

Kõikides Eesti piirkondades ei ole ligipääsu tasulisele (võõr)keelealasele huviharidusele. Sel juhul jääb lapsevanemate kanda võtmeroll lapse mitme keele ja kultuuri pädevuse arengu suunajana. Kuidas seda tänapäeva tehnoloogiseerunud ühiskonnas kõige tõhusamal moel teha? Järgnevas keskendumegi tehnikasaavutuste võimalustele (võõr)keeleõppes.

## 2. Tehnika keeleõppekeskkonna kujundajana

Tehnika ja tehnoloogia hoogne areng on minevikus sageli teed rajanud olulistele muutustele võõrkeeleõppes. Heliplaadi leiutamine ja levik toetasid audiolingvaalse meetodi teket. Keelelabor sai võimalikuks alles tänu magnetofonile ja mikrofoni. Audiovisuaalne meetod kombineeris võõrkeele tundides nii helikandjaid kui ka diaprospektori abil näidatud pilte (Neuner, Hunfeld 1993: 65). Värviteleviioon, millele lisandus satelliittelevisiooni kaudu kättesaadav välismaiste kommertskanalite (RTL, RTL II, Sat1, Pro7 jt) lasteteleviioon, pani pärast raudse eesriide langemist

<sup>1</sup> <https://www.goethe.de/ins/ee/et/spr/unt/dfk/kus.html> (12.9.2023).

<sup>2</sup> <https://ife.ee/prantsuse-keele-kursused-2/keelekursused-lastele-ja-noortele/> (12.9.2023).

<sup>3</sup> <https://www.fredyke.ee/> (12.9.2023).

1990-ndatel Eestis aluse telekalaste põlvkonnale, kes omandas suhtlusoskuse võõrkeeles (*resp.* saksa keeles) peamiselt multifilme vaadates. Nn telekalapsed paistsid silma hea saksa keele häälduse, suure sõnavara ja grammatilise korrektsuse poolest (Feldmann 2013: 2). 1970-ndatel seevastu oldi arvamusel, et televiisori vaatamisest üksi ei piisa, et laps omandaks võõrkeeles rääkimise ja kirjutamise oskuse (Sherrington 1973).

Kuna pikalt väideti, et televiisori kaudu pole võimalik võõrkeelt omandada, siis empiirilisel uuriti nii telekalaste fenomeni kui ka väikelastele ja koolieelikutele loodud telesaadete mõju võõrkeele ja teise keele omandamise kontekstis suhteliselt vähe (Kübler, Swoboda 1998, Kirch, Speck-Hamdan 2007, Kirch 2009). Hilisemad uuringud kinnitavad, et koolieelikutele mõeldud haridusliku sisuga telesaated (nt “Die Sendung mit dem Elefanten“ (WDR), “Dora the Explorer“ (NICK Jr), “Razzledazzle“ ja “Something Special“ (BBC)) toetavad laste keelelist arengut, sõltumata sellest, kas tegu on L1 või L2-ga (Holler, Reiter 2010: 41). Linebarger ja Vaala (2010) väidavad L1 omandamise kontekstis, et imikud ja väikelapsed on võimelised õppima ekraanilt, mida toetavad kolm tegurit: lapse omadused, sisendi stiimulid ning keskkond, milles laps meediat tarbib. Nende kolme teguri vastastikmõju uurimiseks kasutati ökoloogilist raamistikku. Leiti, et meedia mõju keelearengule sõltub sisu sarnasusest ekraanivälise elu kogemusega. Korduv vaatamine soodustab struktuuri ja sisu õppimist. Pädeva kaasvaataja (ingl *co-viewer*) kohalolu soodustab väikelaste keeleõpet meedia abil. (Linebarger, Vaala 2010) Kirch (2008: 46) väidab, et väikelapsed õpivad keelt mängleva kergusega, kui see toimub nende jaoks tähendusrikkas kontekstis. Teles on selleks narratiivsed formaadid, mis võimaldavad lastel tegelastega samastuda ning ärgitavad kaasa või järele tegema.

Võrreldes traditsioonilist televiisorit tänapäevaste nutiseadmetega, väidab neuroteadlane Jaan Aru (2022: 85), et nutiseadmed pole “mitte väike samm televiisorist edasi, vaid hoopis teine maailm“, kuna kõikjal kaasas kantav seade on interaktiivne ja nutiseadme rakendused suudavad otse aktiveerida aju motiivatsioonisüsteemi (Aru 2022: 28). Moodsad multikad, mängud ja sotsiaalmeedia haaravad ja hoiavad tähelepanu. “Nutiseadmest on võimalik igal ajal, igal pool ja vaid ühe põidlaliigutusega uudsust ja mõnu saada“ (Aru 2022: 52). Seepärast ongi lapsed väga motiveeritud seal aega veetma.

EU Kids Online'i Eesti 2018. aasta uuring näitab, et 9–17-aastastest lastest kasutab 97% internetti iga päev vähemalt ühest seadmest (Sukk, Soo 2018: 6). Nooremate laste nutiseadmete kasutamist on Eestis uurinud Nevski (2019), leides oma doktoritöös, et pea pooled 400-st küsitletud 0–3-aastaste laste vanematest lubasid lastel kasutada nutiseadmeid. Ameerikas läbi viidud uuringu järgi kasutavad 2–4-aastased lapsed keskmiselt 2 tundi ja 24 minutit erinevaid nutiseadmeid, 5–8-aastased lapsed veedavad nutiseadmetes juba keskmiselt 3 tundi ja 49 minutit päevas (Rideout 2021).

Digimaailmas üks enim kasutatavaid keskkondi on YouTube, mis aastast 2005 lubab jagada ning vaadata teiste kasutajate üles laaditud sisu. Keeleõppe konteksti tooduna võimaldab YouTube kiiret ja lõbusat ligipääsu keelele ja kultuurile (Silviyanti 2014) ning suurendab võimalusi leida keeleõppe ressursse vastavalt vajadusele ja keeleoskustasemele (van Lier 2004: 92, Wang, Chen 2020). Esmalt uuriti YouTube'i rolli keeleõppes peamiselt õpetajate vaatenurgast, keskendudes tegevustele, millega õpetaja saab võõrkeelekursust täiendada (nt Berk 2009).

Watkinsi ja Wilkinsi (2011: 115–116) järgi on YouTube'i kaudu võimalik arendada kõiki osaoskusi. Vaadeldes YouTube'i võimalusi Ryani ja Deci (2017) enesemääramisteesoora kontekstis, võib väita, et keeleõppija saab huvipakkuvat sisu valides rahuldada kõiki kolme psühholoogilist põhivajadust: autonoomsust (vaatab, mida soovib, ja nii mitu korda, kui soovib), kompetentsust (vaatab arusaadavaid, jõukohaseid videoid) ja seotust (kuulub valitud kanali vaatajaskonda või seostab end valitud videoblogijaga). Seega soodustab YouTube'i kasutamine võõrkeeleõppes sisemist motivatsiooni.

Watkins ja Wilkins (2011: 114–115) on Bensoni ja Voller (1997) enesejuhitud õppimismudelile toetudes samuti järeldanud, et YouTube'il on potentsiaali iseseisva keeleõppija toetamiseks. Esiteks saab keeleõppija ise otsustada, mis videoid ja kui palju ta YouTube'is vaatab – vastutus võõrkeeleõskuse arendamise eest lasub eelkõige õppijal endal, sõltumata õpetajast ja kaasõppijatest. Teiseks on õppijal võimalik videote põhjal otsustada, missuguseid keeleaspekte ta arendada soovib, ning liikuda selle eesmärgi suunas, arendades selle käigus ka õpioskusi. Kolmandaks, olles leidnud sobiva videotüübi või -kanali, saab õppija vaadata ka teisi sarnaseid videoid, sest YouTube'i algoritm pakub sarnaseid materjale automaatselt. Kui õppija peaks aga tundma, et formaalses kontekstis toimuv õppetöö ei rahulda päris kõiki tema vajadusi, saab ta ise otsida YouTube'ist lisamaterjale, mis neid lünki täidaks. (Watkins, Wilkins 2011: 114–115)

Viimasel ajal on uurimisfookus nihkunud õpetajalt ja õpetamiselt keeleõppijatele: teismelisele ja täiskasvanutele formaalses ja mitteformaalses kontekstis (Wang, Chen 2019, Lin 2022, Nishioka 2023). Tähelepanu on pööratud sõnavara omandamisele, näiteks järeldab Candarli (2023), et YouTube'i videote vaatamine väljaspool võõrkeeleõppes aitab teismelistel ja täiskasvanutel paremini omandada sõnavara, mis omakorda tõstab ka nende akadeemilise inglise keele taset. Arndti ja Woore (2018) järgi aitab videoblogide vaatamine noortel keeleõppijatel paremini omandada sõnade tähendust ja grammatilisi funktsioone, subtiitrite sisselülitamine aga ka sõnade kirjalpilti (Winke jt 2010). Seevastu koolieelikutele on siiani võrdlemisi vähe tähelepanu pööratud (vt Farahsani jt 2020, Anggraini jt 2022). Farahsani jt (2020) on uurinud 2–5-aastaste laste inglise keele omandamist ingliskeelsete YouTube'i videote abil ning järeldanud, et koolieelikutele pakuvad kõige rohkem huvi rohkete lastelauludega YouTube'i kanalid (nt Cocomelon ja Babybus) – lapsed üritavad kaasa laulda, jäljendavad tegelaste liigutusi ja kordavad nende järel sõnu ja fraase. Bensallah jt (2019) keskendusid sõnavara omandamisele YouTube'i videote abil ning leidsid, et 3–5-aastased kipuvad videotest esinenud sõnu ja fraase kordama ning neid üsna edukalt meelde jätma. Farahsani jt (2020) ega Bensallah jt (2019) ei peatu aga L1-st erineva keele omandamise kontekstis last ümbritseval keskkonnal ega lapsevanemate rollil, mis on kolmas põhitegur Linebargeri ja Vaala (2010) ökoloogilises raamistikus. Jääb mulje, nagu seisneks vanemate panus vaid selles, et lastele pannakse mängima sellised ingliskeelsed videod, mis vanemate arvates sobivad; samuti ei mainita seda, kui palju autonoomsust on lastel video valimise protsessis.

### 3. Uurimisküsimused, metodoloogia ja andmestik

Kuna varem on YouTube'i kasutamist võõrkeeles uuritud peamiselt õpetaja või õppija seisukohalt, seadsime eesmärgiks uurida vanemate kogemust, kuidas on võimalik kodus enne kooliiga toetada L1-st erineva keele omandamist nutiseadmete ja YouTube'i abil. Linebargeri ja Vaala (2010) ökoloogilisele raamistikule tuginedes sõnastasime järgmised uurimisküsimused.

1. Millal ja kuidas toimus nutiseadmete kasutuselevõtt ning kuidas sisenesid lapsed võõrkeelsesse digiruumi?
2. Kuidas muutus veebisisu valik laste kasvades?
3. Millised on vanemate rollid?

#### 3.1. Metodoloogia

Valisime uurimisviisiks juhtumiuuringu, et sügavuti uurida vanemate käitumismustrit, mis toetab L1-st erineva keele omandamist varajases eas. Juhtumiuuring tähendab "teatud sotsiaalse fenomeni uurimist ühe konkreetse üksuse kaudu, milles uuritav fenomen ilmneb" (Strömpl 2014). Selle uurimisviisi tugev külg on rikkalik ja üksikasjalik ülevaade osalejate ja tausta kohta. Kuna juhtumiuuringu tulemused on omased uuritud juhtumile, ei pruugi need olla üldistatavad laiemale populatsioonile, st neid ei saa kasutada üldiste järelduste tegemiseks.

#### 3.2. Osalejad ja taust

Uuringu keskmes on Kesk-Eesti keskklassi eesti emakeelega pere, kus kasvab kolm last. Mõlemad vanemad on omandanud kõrghariduse: isa loodus- ja täppisteaduste, ema majandusteaduste valdkonnas. Vanemate kodune suhtluskeel on eesti keel. Ema on õppinud vene ja saksa ning inglise keelt. Isa õppis koolis samuti vene ja saksa keelt, inglise keele on ta omandanud kasutamise käigus. Kui perre sündis esimene laps, polnud ema sõnul enam televiisori vaatamiseks aega ja telepakett öeldi üles. Lasteaias jõudis esiklaps Karola viibida vaid vähest aega, sest pärast nooremate vendade sündi olid mõlemad vanemad kodused. Tähelepanuväärne on, et pere vanemad lapsed Karola (10:0) ja Oskar (6:5) on omandanud inglise (õppija)keele vaid YouTube'i kanalite vahendusel ja kasutavad seda omaette mängides tegelaste suhtluskeelena. Noorima lapse Mihkli (4) keelte omandamise lugu artiklis ei kajastata, kuna tema pole veel jõudnud vaiksest perioodist aktiivse inglise keele kasutuse etappi. Praegu suhtleb ja mängib ta ainult eesti keeles.

#### 3.3. Andmete kogumine ja analüüs

Pärast nõusolekulehe allkirjastamist viisime 2023. aasta aprillis lapsevanematega läbi poolstruktureeritud standardiseerimata paariintervjuu (34 minutit). Paariintervjuu formaat võimaldab kaasata korraga mõlemat vanemat ning nad saavad üksteist sünkroonselt täiendada. Lisaandmetena kasutasime vanemate koostatud

retrospektiivset ajatelge meediaformaate kohta, mida nende lapsed YouTube'ist jälgisid. Detailide täpsustamiseks tegime lisaintervjuu. Salvestatud intervjuud transkribeerisime TTÜ veebipõhise kõnetuvastussüsteemi abil<sup>4</sup>, mille täisautomaatset transkriptsiooni tuli käsitsi oluliselt parandada.

Intervjuutekstide analüüsimiseks valisime kvalitatiivse sisuanalüüsi. Andmete kodeerimisel kasutasime avatud kodeerimist. Tagatud on kõigi andmete anonüümsus. Informantidele osutame lühenditega E (ema) ja I (isa). Laste nimed on pseudonüümistatud.

## 4. Juhtumiuuringu tulemused

### 4.1. Millal ja kuidas toimus nutiseadmete kasutuselevõtt ning kuidas sisenesid lapsed võõrkeelsesse digiruumi?

Digiruumi sisenemise algfaasis ilmneb laste sünnijärjekorrast tingituna rohkem erisusi kui sarnasusi. Sarnane on see, et nii Karola kui ka Oskar alustasid esmalt emakeelse sisu vaatamisega (vt sisendformaate ajajoont Miliste, Zagura 2023). Esiklapse kokkupuude YouTube'iga toimus 1–2-aastasena, kui hakati vaatama Lasteveeb OÜ ning Haridus- ja Teadusministeeriumi koostöös valminud minutilisi Mõmmi muusikavideoid (“Lendab üks liblikas”, “Lehekene” jt). Ema näitas lauluvideoid vastavalt olukorrale kas nutitelefonist või suure ekraani pealt ja vaatas ühes lapsega, et oleks vaheldust muudele tegevustele, nagu õues käimine, raamatute lugemine ja meisterdamine.

E: Mina vaatasin kindlasti alguses Karolaga koos. Sellepärast, et ta ei tahtnud ükski enda meelt lahutada. Ta tahtis, või see oli harjumus ilmselt, et oli võimalik niimoodi, et ma olin kogu aeg temaga kõike teinud. Tema jaoks oli see ..., või oli see hoopis minu jaoks vaheldus, et ma ei pea talle raamatut ette lugema, vaid saan lasta sobivat lugu.

Kuna toona (2014) oli lastele suunatud eestikeelse veebisisu valik üsna piiratud, siis suunduti peagi ingliskeelsete lastelaulude juurde (nt tähestikulaul “A is for Apple”). Edasi kujunesid lemmikuks animeeritud lastelaulud sarjast “Little Baby Bum” ja Cocomeloni kanalilt (vrd Farahsani jt 2020). “Little Baby Bum” on aastal 2011 alguse saanud Briti animeeritud veebisari, mille keskmes on tüdruk Mia koos oma pere ja eakaaslastega ning rühm antropomorfseid tegelasi. Cocomelon on aga Ameerika YouTube'i kanal, mis on spetsialiseerunud nii traditsiooniliste lastelugude kui ka oma originaalsete lastelaulude animatsioonivideotele<sup>5</sup>. Inglise keele kasuks langes Karola vanemate valik pragmaatilistel põhjustel, sest sel ajal oli ingliskeelsete lastelaulude valik YouTube'is kõige suurem.

Lastelaulude ja animeeritud lauluvideote järel hakati Karolaga koos vaatama multfilme nii inglise kui ka vene keeles. Seejuures toetati alguses ka mõistmisprotsesse.

I: Võib-olla mingi hetk alul ikkagi ütlesid, et see tähendab seda ja see tähendab seda. Ja pigem vene keelega.

<sup>4</sup> <http://bark.phon.ioc.ee/webtrans/> (12.9.2023).

<sup>5</sup> <https://www.youtube.com/@CoComelon/about> (12.9.2023).

E: Ja see oli, kui ma Karolaga vaatasin neid multikaid alguses, et ta ikka vaataks või et talle huvi pakuks, aga see oli väga lühike aeg.

Inglise keeles vaadati Suurbritannia multifilmisarja “Peppa Pig”. Sarja osad kestavad ligikaudu viis minutit ning tegevustik koosneb valdavalt tavategevustest, mis on lastele üldjuhul igapäevaelust tuttavad. Tegevusi kommenteeritakse ning vestlused tegelaste vahel toimuvad selges ja piisavalt aeglase tempoga inglise keeles.

I: Ja too aeg oligi, kus Peppa Pigi eesti keeles ei olnud. Ta oligi ainult inglise keeles.

E: Me avastasime seal YouTube’ist selle ja see oli ka hea, selline lihtne keel ja Karola hakkas neid siis vaatama.

Vene keeles vaadati kõigepealt “Trotro” sarja filme, mille kangeline on eeslike. Sari on algupäraselt pärit aga Prantsusmaalt, põhinedes Bénédicte Guettieri raamatutel.

E: Ma arvan, et ta vaatas sellel ajal siis neid [“Peppa Pig” ja “Trotro”] võrdselt, kui ta ei saanud kummastki veel nii detailideni aru. Vaatas neid kõrvuti, kui ta ainult pilti jälgis.

“Trotrole” lisandus vene keeles “Maša ja karu”. Ema sõnul räägiti tol ajal “Mašas ja karus” vähem. Küll aga iseloomustavad seda multifilmi üsna pikad laulud, kus kasutatakse kohati keerukamat keelt, mida ei saa otseselt ekraanil parajasti toimuvaga seostada. Võimalik, et osaliselt nende keerukamate laulude tõttu lapse huvi venekeelsete multifilmide vastu peagi rauges.

I: Kui sa esialgu paralleelselt võtad, siis võibki minna, et läheb segamini. Kui tal juba üks [võõrkeel] on olemas, siis tal huvi teist vaadata on jälle väiksem.

Kui Karola sai neljaseks, hankis isa puuetundliku iPadi ja proovis ühtlasi “Lepatriinu” mängu abil lapse käelist osavust arendada, aga Karola eelistas vaadata lauluvideoid.

Oskari tutvus YouTube’iga algas hiljem kui Karolal, ent siiski enne teist eluaastat, kui ta hakkas õe kõrval vaatama eestikeelset sisu, milleks olid Jänku-Jussi multikad (~5 minutit), sest Jänku-Jussi lauluvideoid polnud sel ajal YouTube’is enam üleval.

Oskari suunajaks võõrkeelse sisu juurde oli vanemate asemel hoopis vanem õde. Koos vaadati väikelastele ja koolieelikutele mõeldud kanalit “Steve and Maggie”<sup>6</sup>. Täiskasvanu Steve ja tema kaaslane harakas Maggie Magpie õpetavad lastele interaktiivsetes videotes naljakal ja meelde jääval viisil eluks vajalikke põhioskusi. Nende kõnes esineb palju lühikesi lauseid ning kordusi – see tegi ingliskeelse sisendi ka Oskari jaoks piisavalt arusaadavaks ja huvitavaks. Võõrkeelse kontakti kestus jäi alguses päeva peale kokku umbes tunni piiresse, aga kasvas lapse kognitiivse arengu käigus.

E: Aga ilmselt Oskari mentor seal oli Karola, sest Oskar üksi poleks võib-olla osanud ka midagi teha ega kuhugi minna. ... Ja kuna Karola tegi, tema vaatas kõrvalt.

<sup>6</sup> [https://www.youtube.com/@Steve\\_and\\_Maggie/about](https://www.youtube.com/@Steve_and_Maggie/about) (12.9.2023).

## 4.2. Kuidas muutus veebisisu valik laste kasvades?

Edaspidises vaatamiskäitumises võib järjest rohkem märgata enesejuhitud õppimise elemente. Karola hakkas iseseisvalt YouTube'is toimetama neljaselt, kui perre oli sündinud teine laps. Veebisisu valiku aluseks olid eelkõige lapse huvid, mis muutusid ajas. Läbivad teemad olid mäng, mänguasjad ja muusika. Valikute langetamine oli võimalik tänu puutetundlikule nutiseadmele, mis on erinevalt telerist intuiitiivne ja laseb lapsel tunda end autonoomsena, kuna näppudega saab kõike teha.

Eelkirjeldatud multifilmide vaatamise etapi järel algas periood, kus Karola hakkas oma vanema sugulase eeskujul jälgima ingliskeelseid *youtuber*'eid, kelle kõne oli tunduvalt kiirem, kuna on mõeldud eakaaslastele või teismelistele, mitte väikelastele ega keeleõppijatele. Esimene nendest oli ellieV kanal, kus täiskasvanu paneb legosid kokku, kommenteerib ning mängib. ellieV vaatamise ajal lõppes Karola vaikne periood ja ta hakkas tegema ingliskeelseid YouTube'i videoid, kus mängis legode asemel oma lemmikmänguasjadega.

Järgmisena tõusid 5-aastase huviorbiiti laulvate tüdrukute videod, esmalt 4-liikmelise tüdrukutebändi Haschak Sistersi ning seejärel Ameerika lapstähe JoJo Siwa kanal. Aasta hiljem köitis tüdrukut kanal "Everleigh Open Toys". Nende videote keelekasutusolukord on autentne, kõne spontaanne ja tempokas.

Kui Karola läks kooli ja algasid inglise keele tunnid, toimus muutus ka vaatamiskäitumises ja ta hakkas omal initsiatiivil vaatama ingliskeelseid videoid koos subtiitritega, et õppida sõnade kirjaipilti (vrd Winke jt 2010). Muutus ka teemade suunitlus: nüüd paelusid tüdrukut praktilisemad videod, nagu "Life Savings Hacks", ja reisimisega seotud *youtuber*'ite kanalid, mis tutvustavad teiste maade kultuuri.

Oskari lemmikuteks kujunesid "Vlad & Niki", "Blippi" ja "The Axel Show". "Vlad & Niki" on kaks venda, kes mängivad mänguasjadega ja osalevad koos vanematega erinevates seiklustes. Kuna inglise keel ei ole nende emakeel, siis on kõnet videotest võrdlemisi vähe ning see piirdub üksikute sõnade või fraasidega. "Blippi" peategelane uurib erinevaid teemasid alates värvidest ja kujunditest kuni muuseumide ja talude külastamiseni. Tema kõne on spontaanne, tempo kiire ja fraasid pikemad. "The Axel Show" kanali tegelased Axel ja tema isa avastavad ja uurivad loodust ning mängivad ehitusmänguasjade ja sõidukitega. Ka nende videoid iseloomustab spontaanne keelekasutus. Saatest saadud sisend annab võimaluse nähtut ja kuuldut matkida. Nende kanaliteni jõudis Oskar ise, tutvudes YouTube'i algoritmi pakutavate videotega. Vanemate sõnul poleks nad osanud selliseid valikuid poisile pakkuda. Hiljem õppis Oskar teismeliste *youtuber*'ite videotest, kuidas Minecrafti mängida.

Võrreldes Karola ja Oskari valikuid, torkab silma erinevus tüdrukute ja poiste vaadatavate videote vahel. Karola huvid on muusika ja kultuur ning Oskariil matemaatiline loogika ja seaduspära. Nendest lähtudes luuakse endale digimaailmas tähenduslikke õpikontekste, kus sarnaselt emakeele omandamisega on esiplaanil nähtust ja kuuldust arusaamine ning selle mõistmine. Teise keele areng on pigem kaasnähtus.



### 4.3. Millised on vanemate rollid?

Avatud kodeerimise käigus joonistused välja neli rollikategooriat: vanem kui tingimuste looja, vanem kui suunaja ja *co-viewer* (Linebarger, Vaala 2010), vanem kui mängukaaslane ning vanem kui mentor (vrd Schmid, Haasen 2011: 50).

Tingimuste loojana on lapsevanem see, kes võimaldab ja lubab nutiseadmete kasutamist. Ema sõnul poleks tema nutiseadet väikese lapse kätte usaldanud.

E: Ma olen üpris kindel, et mina poleks ise niimoodi kätte andnud iPadi ega arvuti taga olemist, aga isa juba algusest peale .. Minu jaoks oli ikkagi see, et mis ta seal teha oskab? Ainult lõhkuda ja kustutada ja jama põhjustada. Mina poleks kindlasti andnud, aga isa oli julge ja andis.

Täiskasvanud kehtestavad ka reeglid.

E: Siis ma ütlesingi, kui issi tuleb, siis issi ise annab, mina ei oska, mina ei tea. Kõik. Nüüd tehke muid asju.

Nutimaailm ei tule siiski tasuta ja igal pool kätte. YouTube'i vaatamiseks on peale nutiseadme vaja ka interneti.

E: Suvilas meil ju ei ole kunagi seda nutiasja olnud ega seda võimalustki, ehk siis suvel on põhimõtteliselt kolm või isegi neli kuud pausi. Kui tuleb talv, siis leiavad nad jälle uue üles. Jälle läheb edasi.

Järgmise kategooriana eristus koosvaatamine. Selles rollis valib vanem lapsele eakohase sisendi, kus keerukaid keelelisi situatsioone on lihtsustatud, jutustusviis on kronoloogiline, tempo aeglane ning see, millest räägitakse, on asja või tegevusena ekraanil näha. Videote koosvaatamine võimaldab vahendustoiminguid, loob jagatud tähelepanu situatsiooni (Tomasello 2003) ning toetab lapse agentsust.

E: Sest alguses, ma vaatasin temaga koos kõike ja mul oli aega ja siis ta sai öelda, kas ta tahab seda edasi vaadata või tahab seda karu või tahab toda või mida ta tahab.

Videote koosvaatamisega on tihedalt seotud vanema kui mängupartneri kategooria. Lihtsalt koosvaatamise ja -jälgimise faasile järgnes etapp, kus Karola hakkas YouTube'is nähtut koos vanematega läbi mängima, et seda emotsionaalselt läbi töötada. Sel perioodil vaadati kõige rohkem ingliskeelseid Disney Clubi multfilme. Nagu tsitaadist näha, ei kasuta vanemad lastega suheldes aktiivselt inglise keelt – see tuleb laste iseseisvasse mängu sisse hiljem.

E: Disney ja Chipmunkid meeldisid talle ja Minnie multikad. Siis oli aega, me vaatasime koos ja põhimõtteliselt mängisime mingeid rollimänge. Karola jagas ära niimoodi, et issi, sina oled Chip, emme, sina oled Dale ja mina olen onu Donald. Ja siis me pidime mängima neid multikaid läbi, aga mitte inglise, vaid eesti keeles. Nad rääkisid imeliku peenikese häälega, seal ei olnud palju dialoogi, aga me pidime jah mängima, et kuidas onu Donald teeb pannkooke ja kuidas Chip varastab ja Dale tuleb appi.

Mentori kategooria hõlmab kolme alakategooriat. Esiteks on vanemal mentorina vastutus emakeelse sisendi tagajana. Eesti keel on koduse keskkonna, ühiste tegevuste ning raamatute lugemise keel.

E: Kui ma raamatuid ette loen, siis Oskarile meeldib “LasseMaia detektiivibüroo“ lugusid kuulata ja siis nüüd on seda Tomuski “Matemaatilist sõpra“ ka kuulanud.

Teiseks on vanemad protsessi oskuse, mida illustreerib järgmine katke.

I: Kui ise vaatad võõrkeeles asju, sa midagi aru ei saa, siis tegelikult kaob huvi kohe ära, onju. Aga lastel ilmselt on see olukord tuttav, sest et esimesed paar aastat sa ei saa ju mitte midagi aru. Noh, et see ei ole selles mõttes katastroof. Kuigi endale võib tunduda, kuidas ta vaatab asja, millest ta üldse aru ei saa midagi. Aga tema jaoks võib-olla tuttav olukord täiesti.

Protsessi usaldamine tähendab ühtlasi vaikse perioodi aktsepteerimist. Oskari inglise keele kohta ütleb ema, et *ta on vaadanud, vaadanud, vaadanud ja siis on läinud oma mängudesse*, kus lego tegelased suhtlevad omavahel inglise keeles. Noorima lapse suhtes ollakse lootusrikkad.

E: Me ei tea, millal temal võib plõks käia.

Kolmandaks alakategooriaks on enesejuhitud õppimise toetamine. Kuna puute- ja tundlikud nutiseadmed võimaldavad autonoomsust valikute tegemisel, saab laps agentsuse. Klaviatuuril kirjutamise oskus lisandus alles hiljem kooli arvu tundides.

E: Tahad edasi, tõmbad ja läheb edasi. Seal ei olnud vaja siis osata kirjutada ega midagi.

I: Näppudega sai ju kõike teha.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et lapsevanemate rollid lastega YouTube'i vaatamisel on dünaamilised ja muutuvad koos lapse kasvamisega.

## 5. Arutelu

Eesti laste- ja hoidjakeeleuurijad Helen Kõrgesaar ja Aili Kapanen jagavad kõnekogukonnad keelelise sisendi olemuse alusel kaheks. Lapsele suunatud kõnekogukonnas peetakse lapsi sünnist saadik aktiivseteks vestluskaaslasteks ning täiskasvanul on aktiivne roll nende kõnelema õpetamisel, kasutades selleks hoidjakeelt. Teise rühma moodustavad kultuurid, kus vanem ei võta lapse kõnelema õpetamisel aktiivset rolli ja lapsed on enamasti n-õ pealtkuul(a)jad. (Kõrgesaar, Kapanen 2016: 129)

Eesti kuulub kahtlemata nende kultuuride hulka, kus last peetakse sünnist saadik aktiivseks suhtluspartneriks. Kuigi artikkel põhineb juhtumiuuringul, julgeme väita, et tehnika arengu tõttu on Eestis järjest reaalsem variant, kus lapsed omandavad peale emakeele teatud suhtlustoimingud ka L1-st erinevas keeles, olles ainult n-õ pealtkuulaja/-vaataja rollis. Inglise keele võidukäiku soodustab eelkõige Eesti omatoodangu nappus meedias, millele viitab ka Kristiina Saks (2022) doktoritöös “Laste elumaailma meediastumine”. Elyna Nevski (2019: 39) kogutud andmetel kasutavad väikelapsed nutivahendeid peamiselt YouTube'i kaudu videote, multifilmide või TV-saadete vaatamiseks. Siinse juhtumiuuringu vanemate esmane eesmärk oli samuti lapsele meelelahutuse pakkumine emakeeles, kuid valiku vähesuse tõttu suunduti YouTube'is võõrkeelse sisu juurde. Alustati lühikeste

lastelaulude ja animeeritud lauluvideotega, liiguti multifilmide ja siis *youtuber*'ite juurde, kes mänguasjadega mängivad või midagi avastavad. Enamjagu vaadatavatest kanalitest on dialoogilised ning seal toimub suhtlus täiskasvanu ja lapse vahel. Videotes kasutatav kõne muutub samm-sammult kiiremaks ja mitmekesisemaks. Nagu hoidjakeele puhul, on ka videotes kõne algul lihtsustatud ning sisaldab palju kordusi, et see oleks lastele arusaadav. Kui teatud kuulamisoskus on saavutatud, suundub laps oma huvidest lähtuvalt keerukamate videote poole, kus räägitakse rohkem ja kiiremini, st liigutakse täiskasvanud sihtkeelekõneleja keelekasutuse suunas. Mingil määral sarnaneb see protsess emakeelt omandava lapse arenguga: mida rohkem ta kasvab ja tema esimene keel areneb, seda vähem kohandavad oma keelt temaga suhtlevad lähedased.

Karola ja Oskari YouTube'i kogemust iseloomustab agentsus ning selles on näha enesejuhitud õppimisele omaseid jooni (vt Benson, Voller 1997). Nad valivad ise, mis videoid ja kui palju nad vaatavad selle nutiaja piires, mida vanemad nendele võimaldavad – kui teatud tüüpi video enam huvi ei paku, liigutakse iseseisvalt järgmise kanali juurde, mille peategelasega soovitakse end samastada (vrd Kirch 2008, Ryan, Deci 2017). Vajadusel lülitatakse sisse subtiitrid, et omandada ingliskeelsete sõnade kirjapilt (vrd Winke jt 2010, Arndt, Woore 2018). Otsustatakse ise, kas luuakse nähtu põhjal mänguvideoid või lihtsalt kasutatakse inglise keelt iseseisva mängu käigus. Harjumus ja oskus oma eelistusi ja vajadusi analüüsida ning neile vastavaid valikuid teha tuleb kindlasti ka edaspidises õppimises ja üldiselt elus kasuks, mitte ainult keeleõppes.

Mobiiltelefoni muutumine järjest taskukohasemaks kõik-ühes-arvutiks koos 21. sajandi kiire traadita internetiga ning uute meediaformaaside teke võimaldavad laste võõrkeeleoskuse arendamisest huvitatud vanematel, kord nädalas toimuvatele võõrkeele ringitundidele lisaks või nende alternatiivina, luua turvalise digitaalse keeleõppekeskkonna, kus on võimalik stressivabalt puutuda kokku eri keeltega. Juhtumiuuring näitab, et erinevalt L1 omandamisest ei võta vanemad uue keele puhul kõnelema õpetamisel aktiivset rolli. Nende ülesanne on pakkuda tehnilist tuge, suunata ja videoid koos vaadata. Just koosvaatamise faasi peame väga oluliseks – ja see on ilmnenud ka varasematest teleaadete mõju uuringutest (Kirch 2009, Linebarger, Vaala 2010) –, et tekiks jagatud tähelepanu raam (Tomasello 2003), mida on vaja kultuuriliseks õppimiseks.

## 6. Kokkuvõte

Varajase võõrkeeleõppe puudumine koolieelsest riiklikust õppekavast ning YouTube'i najal kodus inglise keele omandamine lapseas on teemad, mis vääri-  
vad Eesti ühiskonnas rohkem tähelepanu ja laiemat arutelu. Kuigi artikkel põhineb juhtumiuuringul, mille suurimaks puuduseks loetakse üldistatavuse puudumist, pole Karola ja Oskar kindlasti erandid. Üha rohkem on Eesti koolisüsteemi sisenemas ja võõrkeeleõppega alustamas lapsi, kellel sarnaselt kunagiste telekalastega on tänu digitaalsele keskkonnale inglise keeles hea kuulamisoskus ja isegi mingil määral rääkimisoskus. Selline sihtrühm vajaks võõrkeeletunnis õpetajalt teistsugust sisendit ja meetodilist tuge. Aga millist? Linebarger ja Vaala (2010) raamistiku alusel vääriksid edasist uurimist ka lapse isikuomadustest lähtuvad mõjutused.

Artikli pealkirjas kasutatud võrdluse laenasime ajuteadlaselt Jaan Arult, kes on vihjanud, et “[n]utiseade on nagu leitud võlukepp: kui suudad seda kontrollida ja kasutada, siis oled selle võrra võimsam, aga kui võlukepp on võimsam kui kasutaja, siis läheb võlukepi kasutajal halvasti” (Aru 2022: 119). Et nutiseade, arvutid ja internet saaksid lastes valla päästa protsessid, mis on nende aju arenguks vajalikud, on tarvis kodus vanemlikku hoolt ja hiljem õpetajate oskuslikku tuge.

### Viidatud kirjandus

- Anggraini, Putri P.; Apriliani, Nur A.; Supeni, Izzah; Handrianto, Ciptro 2022. The use of the Cocomelon YouTube channel as a medium for introducing children’s English vocabulary. – SAGA: Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics, 3 (2), 81–90. <https://doi.org/10.21460/saga.2022.32.137>
- Argus, Reili; Rüütmaa, Tiina; Verschik, Anna; Baird, Piret 2021. Mitmekeelsus, esimese ja teise keele omandamine: Peamistest teooriatest, uuringutulemustest ja õpetamis-meetoditest. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium, Tallinna Ülikool.
- Arndt, Henriette; Woore, Robert 2018. Vocabulary learning from watching YouTube videos and reading blog posts. – Language Learning and Technology, 22 (3), 124–142. <https://doi.org/10.125/44660>
- Aru, Jaan 2022. Loovusest ja logelemisest: Nutineedusest, mõtteväljatustest ja laste aregust. Tallinn: Raamatutrükikoda.
- Au, Terry K. F.; Chan, Winnie W.; Chen, Liao; Siegel, Linda S.; Van Yip Tso, Ricky 2015. Can non-interactive language input benefit young second-language learners? – Journal of Child Language, 42 (2), 323–350. <https://doi.org/10.1017/S0305000913000627>
- Bensallah, Amel Zoulikha; Sahli, Naima; Abbes, Wissam 2019. Investigating the impact of YouTube videos on children’s English language. MA thesis. Ibn Khaldoun University of Tiaret.
- Benson, Phil; Voller, Peter 1997. *Autonomy and Independence in Language Learning*. London: Longman.
- Berk, Ronald A. 2009. Multimedia teaching with video clips: TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom. – International Journal of Technology in Teaching and Learning, 5 (1), 1–21.
- Candarli, Duygu 2023. YouTube for incidental vocabulary learning. – Barry Lee Reynolds (Ed.), *Vocabulary Learning in the Wild*. Singapore: Springer, 221–240. [https://doi.org/10.1007/978-981-99-1490-6\\_8](https://doi.org/10.1007/978-981-99-1490-6_8)
- Dehaene-Lambertz, Ghislaine; Spelke, Elizabeth S. 2015. The infancy of the human brain. – Neuron, 88 (1), 93–109. <https://doi.org/10.1016/j.neuron.2015.09.026>
- Farahsani, Yashinta; Rini, Ika P.; Jaya, Patria H. 2020. YouTube as a medium for Indonesian toddlers’ second language acquisition (an analysis through children songs). – Humanica, 27 (2), 147–154. <https://doi.org/10.14710/humanika.v27i2.33793>
- Feldmann, Anke 2013. *Fernsehkind: Einfluss der Medien auf den Fremdsprachenerwerb im Kindesalter*. Semesterarbeit. Universität Göttingen.
- Freimann, Karin 2014. 5–7-aastaste laste hinnangud inglise keele kui võõrkeele õppimisele Tartu näitel. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. <http://hdl.handle.net/10062/42163>
- Goethe Instituut 2023. Lasteaiad ja koolid. <https://www.goethe.de/ins/ee/et/spr/unt/dfk/kus.html> (12.9.2023).
- Hartshorne, Joshua K.; Tenenbaum, Joshua B.; Pinker, Steven 2018. A critical period for second language acquisition: Evidence from 2/3 million English speakers. – Cognition, 177, 2632–2677. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2018.04.007>
- Helen Doron English. *Metoodika*. <https://www.helendoron.ee/Metoodikast> (12.9.2023).

- Holler, Andrea; Reiter, Stefanie 2008. Nebenbei noch Deutsch lernen: Überlegungen zur Sprachförderung von Vorschulkindern mit Migrationshintergrund.– *TelevIZION*, 23 (1), 41–45. [http://www.br-.de/jugend/izi/deutsch/publikation/televizion/23\\_2010\\_1/holler\\_reiter.pdf](http://www.br-.de/jugend/izi/deutsch/publikation/televizion/23_2010_1/holler_reiter.pdf) (20.2.2023).
- HTM 2020 = Eesti keele arengukava 2021–2035. Haridus- ja Teadusministeerium. [https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/htm\\_eesti\\_keelee\\_arengukava\\_2020\\_a4\\_web.pdf](https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/htm_eesti_keelee_arengukava_2020_a4_web.pdf) (12.9.2023).
- Johnson, Jacqueline S.; Newport, Elissa L. 1989. Critical period effects in second language learning: The influence of maturational state on the acquisition of English as a second language. – *Cognitive Psychology*, 21 (1), 60–99. [https://doi.org/10.1016/0010-0285\(89\)90003-0](https://doi.org/10.1016/0010-0285(89)90003-0)
- KELA RÕK = Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. Riigi Teataja I, 22.03.2023, 5. <https://www.riigiteataja.ee/akt/122032023005> (8.9.2023).
- Kirch, Michael 2008. Sprachenlernen mit dem Fernsehen: Können Programme das Lernen einer zusätzlichen Sprache fördern? – *TelevIZION*, 21 (2), 44–47. [https://izi.br.de/deutsch/publikation/televizion/21\\_2008\\_2/kirch.pdf](https://izi.br.de/deutsch/publikation/televizion/21_2008_2/kirch.pdf) (12.9.2023).
- Kirch, Michael 2009. Englisch lernen mit dem Fernsehen: Eine Studie über die Eignung des Fernsehens im Rahmen des frühen Fremdspracherwerbs am Beispiel der Sendung *Something Special*. Münster: Waxmann.
- Kirch, Michael; Speck-Hamdan, Angelika 2007. One, two, three mit Dora, Elefant und Co: Englisch lernen im Vorschulalter – Sendungskonzepte im Vergleich. – *TelevIZION*, 20 (1), 18–23. [https://izi.br.de/deutsch/publikation/televizion/20\\_2007\\_1/kirch-speck.pdf](https://izi.br.de/deutsch/publikation/televizion/20_2007_1/kirch-speck.pdf) (20.2.2023).
- Kõrgesaar, Helen; Kapanen, Airi 2016. Kust see laps need laulud võtab ehk keeleline sisend ja väljund luubi all. – *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat*, 12, 125–139. <https://doi.org/10.5128/ERYa12.08>
- Kübler, Hans Dieter; Swoboda, Wolfgang G. 1998. Wenn die Kleinen fernsehen: Forschungsprojekt über die Bedeutung des Fernsehens in der Lebenswelt von Vorschulkindern. Berlin: Vistas.
- Lin, Phoebe 2022. Developing an intelligent tool for computer-assisted formulaic language learning from YouTube videos. – *ReCALL*, 34 (2), 185–200. <https://doi.org/10.1017/S0958344021000252>
- Linebarger, Deborah L.; Vaala, Sarah E. 2010. Screen media and language development in infants and toddlers: An ecological perspective. – *Developmental Review*, 30 (2), 176–202. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2010.03.006>
- Miliste, Merje; Zagura, Natalja 2023. Kodune (nutikas) keelespaa ehk kuidas nutiseadmed laste keeleomandamise protsessi rikastavad. – Posterettekanne 20. rakenduslingvistika kevadkonverentsil. [https://www.rakenduslingvistika.ee/wp-content/uploads/2023/05/Poster\\_2023Miliste\\_Zagura.pdf](https://www.rakenduslingvistika.ee/wp-content/uploads/2023/05/Poster_2023Miliste_Zagura.pdf) (4.1.2024).
- Neuner, Gerhard; Hunfeld, Hans 1993. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Eine Einführung. Fernstudieneinheit, 4. Berlin: Langenscheidt.
- Nevski, Elyna 2019. 0–3-aastaste laste digimäng ning selle sotsiaalne vahendamine. Tallinna Ülikooli sotsiaalteaduste dissertatsioonid, 128. Tallinn: Tallinna Ülikool. <https://www.etera.ee/s/tqXQjUc8qU>
- Nishioka, Hiromi 2023. My Korean language teachers are YouTubers: Learning Korean via self-instruction. – *Computer Assisted Language Learning*, 36 (3), 346–374. <https://doi.org/10.1080/09588221.2021.1928227>
- Prantsuse Instituut Eestis. Prantsuse keele kursused lastele ja noortele. <https://ife.ee/prantsuse-keelee-kursused-2/keelekursused-lastele-ja-noortele/> (12.9.2023).
- Rideout, Vicky 2021. The Common Sense Census: Media Use by Kids Age Zero to Eight in America, A Common Sense Media Research Study, [United States], 2013,

2017. Inter-university Consortium for Political and Social Research. <https://doi.org/10.3886/ICPSR37491.v2>
- Ryan, Richard M.; Deci, Edward L. 2017. *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development and Wellness*. New York–London: The Guilford Press.
- Saks, Kristiina 2022. *Laste elumailma meediastumine*. Dissertazione de mediis et communicationibus Universitatis Tartuensis, 43. Tartu: Tartu Ülikool. <https://dspace.ut.ee/handle/10062/84228>
- Schmid, Bernd; Haasen, Nele 2011. *Einführung in das systemische Mentoring*. Heidelberg: Carl-Auer Verlag.
- Sherrington, Richard 1973. *Television and Language Skills*. London: Oxford University Press.
- Silviyanti, Tengko M. 2014. Looking into EFL students' perceptions in listening by using English movie videos on YouTube. – *Studies in English Language and Education*, 1 (1), 42–58. <https://doi.org/10.24815/siele.v1i1.1119>
- Smalle, Eleonore; Möttönen, Riikka 2023. Cognitive development as a piece of the language learning puzzle. – *Cognitive Science*, 47 (5), e13296. <https://doi.org/10.1111/cogs.13296>
- Sukk, Marit; Soo, Kadri 2018. *EU Kids Online'i Eesti 2018. aasta uuringu esialgsed tulemused*. Veronika Kalmus jt (Toim.). Tartu: Tartu Ülikool.
- Strömpl, Judit 2014. *Juhtumiuurimus*. – *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia andmebaas*. Tartu: Tartu Ülikool. <https://samm.ut.ee/juhtumiuurimus> (2.2.2023).
- Tender, Tõnu 2015. Briti ekspert soovitab hakata õpetama inglise keelt juba lasteaias. – *Õpetajate Leht*, 12.6. <https://opleht.ee/2015/06/briti-ekspert-soovitab-hakata-inglise-keelt-opetama-juba-lasteaias/> (23.8.2023).
- Tomasello, Michael 2003. *Constructing a Language: A Usage-Based Theory of Language Acquisition*. Cambridge: Harvard University Press.
- Van Lier, Leo 2004. *The Ecology and Semiotics of Language Learning: A Sociocultural Perspective*. *Educational Linguistics*, 3. New York: Kluwer Academic Publishers.
- Wang, Hung-chun; Chen, Cheryl W. 2020. Learning English from YouTubers: English L2 learners' self-regulated language learning on YouTube. – *Innovation in Language Learning and Teaching*, 14, 333–346. <https://doi.org/10.1080/17501229.2019.1607356>
- Watkins, Jon; Wilkins, Michael 2011. Using YouTube in the EFL classroom. – *Language Education in Asia*, 2 (1), 113–119. [https://doi.org/10.5746/LEiA/11/V2/I1/A09/Watkins\\_Wilkins](https://doi.org/10.5746/LEiA/11/V2/I1/A09/Watkins_Wilkins)
- Werker, Janet F.; Hensch, Takao K. 2014. Critical periods in speech perception: New directions. – *Annual Review of Psychology*, 66, 173–196. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010814-015104>
- Widlok, Beate; Emeršič, Stanka; Gotsche, Ralf; Hübner, Klaus; Lundquist Mog, Angelika; Plautz, Kathrin; Steinlen, Anja 2008. *Schnupperangebot: Deutsch als Fremdsprache im Kindergarten*. München: Goethe-Institut.
- Widlok, Beate; Petravić, Ana; Org, Helgi; Romcea, Rodica 2010. *Nürnbergi soovitud varajaseks võõrkeeleeõppeks. Ümbertöötatud variant*. Beate Widlok (Toim.). Tallinn: Tallinna Saksa Kultuuriinstituut / Goethe Instituut.
- Winke, Paula; Gass, Susan; Sydorenko, Tetyana 2010. The effects of captioning videos used for foreign language listening activities. – *Language Learning & Technology*, 14 (1), 65–86.

### **YouTube'i kanalid**

Blippi – Educational Videos for Kids. <https://www.youtube.com/@Blippi> (14.9.2023).  
Cocomelon – Nursery Rhymes. <https://www.youtube.com/channel/UCbCmjCuTUZos6Ink-04u57UQ> (12.9.2023).  
ellieV. <https://www.youtube.com/@ellieV> (14.9.2023).  
Lastekas. <https://www.youtube.com/@JankujussEe> (10.9.2023).  
Little Baby Bum – Nursery Rhymes and Kids Songs. [https://www.youtube.com/results?sp=mAEB&search\\_query=little+baby+bum](https://www.youtube.com/results?sp=mAEB&search_query=little+baby+bum) (10.9.2023).  
Peppa Pig – Official Channel. <https://www.youtube.com/@PeppaPigOfficial> (12.9.2023).  
Steve and Maggie. [https://www.youtube.com/@Steve\\_and\\_Maggie](https://www.youtube.com/@Steve_and_Maggie) (12.9.2023).  
The Axel Show. <https://www.youtube.com/@TheAxelShow> (16.9.2023).  
Trotro Officiel. <https://www.youtube.com/@TrotroOfficiel> (10.9.2023).  
Vlad and Niki. <https://www.youtube.com/@VladandNiki> (16.9.2023).

# **A SMART DEVICE AS A MAGIC WAND? PARENTS' PERSPECTIVE ON THE IMPACT OF YOUTUBE ON YOUNG CHILDREN'S SECOND LANGUAGE ACQUISITION**

**Merje Miliste, Natalja Zagura**

University of Tartu

The present article explores the role of technology in shaping language environments and supporting the acquisition of multiple languages among young children and preschoolers. The study focuses on a case where children from an Estonian-speaking family, pseudonymised as Karola and Oskar, began expressing themselves in English in gaming situations, having previously encountered the language primarily through entertainment content on YouTube. Karola started emulating English-speaking YouTubers at the age of five and even created her own videos, while Oskar mainly used English when playing with his toys.

The study aims to answer three research questions: when and how the children started using smart devices; how their choices in online content evolved as the children grew; and what roles the parents played in this process. To better understand the phenomenon of YouTube as a digital learning space, a semi-structured non-standardized paired interview was conducted with the children's parents. The goal was to investigate how it is possible to support the acquisition of a language different from L1 at home using smart devices and YouTube. The analysis of the interviews employed qualitative content analysis methods.

The results reveal that children started watching short cartoons and animated songs in L1 at the age of one or two. However, as the number of appropriate resources in Estonian on YouTube was limited, they soon opted for cartoons and videos in English. As children grew, they selected the content to watch on the basis of the characters they could relate to. The language in the videos also progressed from simple clearly pronounced words and phrases to fluent authentic use of English. The analysis indicated that parental roles are dynamic and evolve alongside the child's cognitive, social, and linguistic development, ranging from supervision during media consumption to active mentorship.

**Keywords:** early second language learning, language acquisition, smart devices, YouTube, English

**Merje Miliste** (Tartu Ülikool) õpetab saksa keele grammatikat, leksikoloogiat ja didaktikat. Uurimisvaldkondadeks on mitme keele omandamine ja varajane võõrkeeleõpe.  
Lossi 3, 51003 Tartu, Estonia  
merje.miliste@ut.ee

**Natalja Zagura** (Tartu Ülikool) õpetab inglise keele didaktikat, grammatikat ja juhendab inglise keele õpetajate praktikat. Peamisteks uurimishuvideks on inglise keele omandamine, vahekeel/ õppijakeel ning suhtlusstrateegiate kasutus.  
Lossi 3, 51003 Tartu, Estonia  
natalja.zagura@ut.ee